

DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Švietimas, nelygybė ir galia	

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: Prof. Dr. (HP) Arūnas Poviliūnas, lekt. Agnė Girkontaitė	VU Filosofijos fakultetas, Sociologijos katedra, Universiteto g. 9/1, Vilnius

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) lygmuo	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji pakopa		Pasirenkamasis

Igyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Auditorinė	Pavasario semestras (2, 4, 6 semestrai)	lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: nėra	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	135	48	87

Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos
Dalyko tikslas: (1) supažindinti studentus su švietimo sociologijos problematika ir pagrindinėmis sociologinėmis švietimo teorijomis; (2) lavinti teorinių tyrimų ir duomenų analizės kompetencijas; (3) skatinti kritinį šiuolaikinių švietimo problemų supratimą. Bendrosios kompetencijos: 1. Gebėjimas rasti, analizuoti ir sisteminti informaciją iš įvairių šaltinių, mokytis. 2. Gebėjimas kritiškai mąstyti. 3. Gebėjimas dirbti savarankiškai ir grupėje. 4. Gebėjimas raštu ir žodžiu bendrauti profesinėje aplinkoje ir su žmonėmis, kurie nėra profesinės srities ekspertai. Dalykinės kompetencijos: 1. Ugdyti gebėjimą rasti, analizuoti ir sisteminti informaciją iš įvairių teorinių ir empirinių šaltinių. 2. Gebėjimas analizuoti visuomenės struktūras ir institucijas, taikant sociologijos teorijas ir metodologijas. 3. Gebėjimas identifikuoti bei nagrinėti socialines problemas. 5. Gebėjimas analizuoti kiekybinę socialinę informaciją, taikant statistinės analizės metodus, modeliuoti, interpretuoti analizės rezultatus ir prognozuoti lokalius ir globalius socialinius procesus

Dalyko (modulio) studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
B. 1.1. Gebės pasirinkti ir naudoti tinkamas informacijos paieškos sistemas, mokės naudotis nacionalinėmis ir tarptautinėmis duomenų bazėmis ir duomenų archyvais ir gebės pritaikyti tinkamą programinę įrangą socialinės informacijos paieškai, analizei ir sisteminimui. B. 3.1. Gebės savarankiškai atlikti darbo užduotis, dirbti komandoje, bendradarbiaujant tiek su savo srities, tiek su kitų sričių specialistais. B. 4.2. Gebės panaudoti socialinę informaciją ir profesinį žinojimą, formuluodamas, analizuodamas ir sprendžiamas problemas, gebės priimti sprendimus pažįstamoje aplinkoje. B. 5.1. Gebės pateikti savo tyrimų rezultatus žodžiu ir raštu, gebės bendrauti sociologijos klausimais ir profesinėje aplinkoje, ir viešojoje erdvėje. D. 2.1. Gebės apibūdinti ir analizuoti Lietuvos ir kitų visuomenių socialinių institutų (politikos, ekonomikos, darbo, švietimo ir kt.) veikimo bei kaitos dėsningumus ir ypatumus istorinės kaitos ir dabarties požiūriais. D. 3.1. Gebės identifikuoti bei analizuoti socialines problemas, susijusias su tam tikrais visuomenės institutais, įvardyti ir tyrinėti socialinių problemų priežastis ir padarinius, pateikti tokios analizės rezultatus ir siūlyti socialinių problemų sprendimus. D. 4.2. Gebės parengti nesudėtingų kiekybinių ir kokybinių socialinių tyrimų metodiką, ją pristatyti žodžiu ir raštu įvairioms tikslinėms grupėms (akademinei bendruomenei, taikomųjų socialinių tyrimų užsakovams).	Probleminis dėstymas, tiriamieji metodai ir informacijos paieška bei analizė, tekstų skaitymas ir aptarimas, diskusijos, realaus probleminio atvejo analizė, pristatymai, kolegų pristatymų vertinimas.	Teorinis-empirinis rašto darbas. Atviros knygos egzaminas raštu. Literatūros referatas. Antrinė kiekybinių duomenų analizė. Trumpi atvirų klausimų testai seminarų pradžioje iš skaitytų tekstų. Tiriamąjo darbo pristatymai. Literatūros ir šaltinių tvarkingo naudojimo testas.

Temos	Kontaktinio darbo valandos						Savarankiškų studijų laikas ir užduotys		
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Užduotys
Švietimo sociologijos ištakos ir kontekstas Ugdymo filosofija. Skirtumas tarp švietimo ir ugdymo sociologijų. Sociologinis švietimo aiškinimas. Klasikinės ir šiuolaikinės švietimo sociologijos teorijos.	6		2				8	4	Brookover, W. B. 1949. Sociology of Education: A Definition. In: American Sociological Review, Vol. 14, No. 3 (Jun., 1949), pp. 407-415.
Sociologiniai švietimo tyrimai Konkrečių šiandieninių sociologinių švietimo tyrimų pristatymai	4						4	2	https://www.nsa.smm.lt/svietimo-stebesena/tyrimai/tarptautiniai-tyrimai/ ir kita medžiaga
Švietimas ir nelygybė Kritinė švietimo sociologija. Trajektorių švietime (tracking) sociologiniai tyrinėjimai. Socialinės klasės, lyties, rasės ir tautybės vaidmuo švietimo sociologijos požiūriu. Socialinio teisingumo švietime tyrinėjimai.	6		4				10	6	Web, J., Schirato, T., Danaher, G. 2002. Understanding Bourdieu. Crows Nest: Allen & Unwin, pp. 105-126.
Slaptoji ugdymo programa Slaptosios ugdymo programos idėja. Jos poveikis visuomenės reprodukcijos procesuose. Galios santykiai švietime.	2		2				4	6	Meighan, R., and Harber, C. 2010. A Sociology of Educating. 5th ed. New York: Continuum, pp. 74-208.
Švietimo ideologijos Sociologinė ideologijos samprata. Švietimo ideologijos ir jų aiškinimai. Autoritarinės ir neautoritarinės švietimo ideologijos. Kritinė švietimo ideologijų analizė.	2		2				4	6	Meighan, R., and Harber, C. 2010. A Sociology of Educating. 5th ed. New York: Continuum, pp. 209-285.
Aukštasis mokslas Aukštojo mokslo raida. Masinis ir elitinis aukštasis mokslas. Bolonijos procesas ir Europos aukštojo mokslo erdvė. Aukštojo mokslo lauko ir profesinės veiklos lauko santykių kritinė analizė. Aukštojo mokslo reformų kritinė analizė. Studijų pasirinkimas.	4		2				6	6	Leonavičius, V., Rutkienė, A. 2010. Aukštojo mokslo sociologija: Studijų pasirinkimas ir vertinimas (Lietuvos aukštojo mokslo kaita). Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla. Antras skyrius. Aukštojo mokslo sociologija, p. 26-57
Tiriamasis darbas pasirinkta tema	8		4				12	57	
Iš viso	32		16				48	87	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Teorinis ir empirinis rašto darbas grupėje, atskleidžiantis su kurso tema susijusią problemą remiantis teoriniais šaltiniais ir empiriniu tyrimu.	40	Teorinė dalis – pirma semestro pusė; empirinė dalis – antra semestro pusė; rašto darbas – sesijos metu.	Vertinama: (1) problemos parinkimas, vientisumas ir išvadų adekvatumas (sociologinė problematika, analitiškumas, kritiškumas, pagrįstas, ne paviršutiniškas atsakymas į problemą visu darbu, siejant teorinę dalį su empirine); (2) teorinės dalies turinys (sociologinis ir akademinis diskursas, taiklumas temai, parinktų tekstų ir medžiagos kokybė, atskleista polemika, ne tik atpasakojama); (3) empirinės dalies turinys (pagrįsta ir tinkama metodika, nuoseklus, išsamus ir atidus jos įgyvendinimas, išsami rezultatų analizė ir interpretacija; reflektyvumas dėl metodų galimybių); (4) teksto pateikimas (struktūra, teksto ir medžiagos suprantamumas, vizualumas, stilius, rašyba, tvarkingas rėmimasis šaltiniais). Vertinama 10 balų sistemoje. Grupės narių darbas vertinamas atsižvelgiant į grupės atsiliepimus ir konkretaus indėlio į darbą aprašymu.
Literatūros parinkimas ir referavimas (individuali užduotis)	10	Pirma semestro pusė	Vertinama šaltinių kokybė ir tinkamumas temai, įsigilinimas į šaltinius, analitiškumas, tvarkingas citavimas ir bendra teksto struktūra bei forma, 10 balų sistemoje.
Kiekybinių duomenų antrinė analizė (individuali užduotis)	10	Pirma semestro pusė	Vertinama parinktų šaltinių kokybė ir tinkamumas temai, analizės kokybė, gylis ir aiškumas, interpretacijos pagrįstumas, 10 balų sistemoje.
Tyrimo rezultatų pristatymas (grupėje)	10	Seminaro, kuriam paskirta užduotis, diena	Vertinama struktūruotumas, pateikimo sklandumas, aiškumas ir patrauklumas bei gebėjimas atsakyti į klausimus ir kritiką, 10 balų sistemoje.
Atviros knygos egzaminas	30	Per paskutinį užsiėmimą	Egzaminą sudaro 2-4 atvirų interpretacinių klausimų, reikalaujančių atspindėti teorijų ir sąvokų žinojimą bei supratimą ir jį pritaikyti interpretuojant su švietimu susijusį reiškinį. Klausimai vertinami atskirai.
Seminarai	Įsk/neįsk.	Viso semestro metu	Privaloma atsiskaityti 6 iš 8 seminarinių-namų darbų užduočių: 5 skaitiniai (vertinama klausimo iš teksto atsakymas raštu seminario pradžioje, įsk/neįsk), 3 tiriamojo darbo užduotys (įskaitoma, jei pristatoma ir komentuojami kolegų pristatymai). Neatsiskaičius privalomo užduočių kiekio neprileidžiama prie egzamino. Už aktyvumą seminaruose – plus vienas balas prie galutinio įvertinimo. (Aktyvumas – min 5 argumentuoti pasisakymai į temą per tris ar daugiau seminarų)
Literatūros ir šaltinių tvarkingo naudojimo testas	Įsk/neįsk.	Semestro pradžia	Privaloma atsiskaityti semestro pradžioje norint lankyti kursą. Neatsiskaičius kitos užduotys neužskaitomos.

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Privalomoji literatūra				
Apple, M. W., Ball, S. J., & Gandin, L. A. (Eds.)	2010	The Routledge International Handbook of the Sociology of Education		Taylor & Francis Group https://ebookcentral.proquest.com/lib/viluniv-ebooks/detail.action?docID=465314
Brookover, W. B.	1949	Sociology of Education: A Definition	American Sociological Review, Vol. 14, No. 3, pp. 407-415	
Leonavičius, V., Rutkienė, A.	2010	Aukštojo mokslo sociologija: studijų pasirinkimas ir vertinimas		Kaunas: VDU leidykla

Meighan, R. and Harber, C.	2010	A Sociology of Educating		New York: Continuum International Publishing Group
Web, J., Schirato, T., Danaher, G.	2002	Understanding Bourdieu		Crows Nest: Allen & Unwin
Papildoma literatūra				
EHEA		Ministerial Declarations And Communiqués		https://ehea.info/page-ministerial-declarations-and-communiques
Freire, P.	2000	Kritinės sąmonės ugdymas		Vilnius: Tyto alba
Illich, I.	2019	Išmokyklinti visuomenę		Vilnius: Kitos knygos
Nacionalinė švietimo agentūra		Tarptautiniai tyrimai		https://www.nsa.smm.lt/svietimo-stebesena/tyrimai/tarptautiniai-tyrimai/
Willis, P.	2012 (1978)	Learning to Labour: How working class kids get working class jobs		Ashgate